Donderdag 21 October 1943 — DAGBLAD — 60ste Jaargang. No. 4035

AMIGOE DI CURAÇAO

Dit blad verschijnt dagelijks (behalve s Zon. .ag)
Abonnementsprijs voor het Staatsdeel
ƒ 1.50 per maand [Aruba ƒ 2.—] bij vooruitbetaling.
Afzonderlijke nummers ƒ 0.10

Hoofdredacteur: Dr. JOH. HARTOG
Spreekuur van de Redactie 16—18 uur.
Redactie Tel. 1858.
Uitgeefster: Paulus-drukkerij, tel. 1550.
Bureaux: Conscientiesteeg 27—29.
Adres: Postbus 80, Willemstad.

Kantoor voor Redactie en Administratie Gebiedsdeel Aruba:
J. E. CROES, Postbus 14. Nassaustraat, Oranjestad, Telef. 38
Kantoor voor Administratie Gebiedsdeel Bonaire:
M. L. BOOI. Bredestraat, Kralendijk.

Leipzig aangevallen door de Raf.

In Joegoslavië werd Nisj gebombardeerd.

Driemogendheden - conferentie in Moskou begonnen.

Russische aanval ontwikkelt zich gunstig.

Admiraal Sir Dudley Pound ter ziele.

BELGIË DOET AFSTAND VAN EXTERRITORIALE RECHTEN IN CHINA.

De Belgische Regering tekende een verdrag met China waarbij men afstand doet van de exterritoriale rechten in China in navolging van Groot Brittannië en de Verenigde Staten, die reeds soortgelijke verdragen tekenden (Tsjungking, (AP) 20.10).

CONFERENTIE TE MOSKOU BEGONNEN.

Op de vergadering welke heden werd gehouden, begonnen de Ministers van Buitenlandse zaken, Hull, Eden en Molotov, met — wat de Russische pers noemde — het „practische werk". Hiermede bedoelt men dat de drie mannen alle formaliteiten hebben weggelaten en onmiddellijk de hoofd onderwerpen, welke van zo grote belang zijn voor de drie Geallieerde mogendheden, aangrepen.

Het nieuws van de conferentie besloeg heden weer de voorpagina van de Moskouse pers (Moskou, (AP) 20.10).

RUSSISCH COMMUNIQUÉ.

„Op 20 October sloegen onze troepen de vijandelijke tegenaanvallen af bij de straatgevechten in Melitopol en veroverden er nog verschillende huizenblokken. De vijand leed hevige verliezen in manschappen en materiaal.

Ten Zuid-Oosten van de stad Krementsjug overkomen onze troepen de vijandelijke weerstand en zetten zij hun offensief voort waarbij men van 5 tot 10 kilometer vooruitkwam en verschillende plaatsen veroverde. Hieronder behoorden 10 grote dorpen en de spoorwegstations Zheltyedas, Vody Kosinovka en Tisjkino.

Ten Noorden van Kiev sloegen onze troepen de vijandelijke tegenaanvallen af en leverden zij gevechten ter uitbreiding van hun bruggehoofd op de rechteroever van de Dnjepr. Ten Zuiden van Retsjitsa zeten onze troepen de gevechten voort ter uitbreiding van hun bruggehoofd op de rechteroever van de Dnjepr en veroverden zij de krachtige verdedigingscentra Mohovka, Kolpen, Tsinskaya, Borets, Pobeditel en Progress.

Ten Zuiden van Gomel gingen onze troepen voort met het leveren van gevechten ter uitbreiding van hun bruggehoofd op de rechteroever van de rivier de Sosj en verbeterden zij hun stellingen.

In andere sectoren van het front vonden intensieve verkenningen en artillerie- en mortieren-duels plaats. Op 19 October ontwrichtten of vernielden onze troepen aan alle fronten 85 Duitse tanks. 45 Vijandelijke vliegtuigen werden neergehaald in luchtgevechten en door het afweervuur." (Moskou, (AP) 20.10).

RUSSISCH OFFENSIEF AAN LENINGRAD-FRONT VOORSPELD.

Zweedse correspondenten in Berlijn zeiden, dat de Duitse militaire deskundigen een groot Russisch offensief in de Leningrad-sector voorspellen. Zij deelde mede, dat het Rode leger strijdkrachten samentrekt voor een aanval om de belegering van Leningrad te breken. Grote kustbatterijen, die de Duitsers van Sebastopol naar de Leningrad-sector brachten, hebben herhaaldelijk de stad bestookt met reusachtige granaten in een poging om de Russische aanvalsplannen te verijdelen. Enkele Duitse contingenten zouden volgens Finse zegslieden reeds van Leningrad zijn teruggetrokken; bovendien moesten de nazies met hun eigen strijdkrachten de Spaanse Blauwe Divisie vervangen, welke door Franco werd teruggeroepen.

De Duitsers zijn bang dat de Sovjets een aanval van Leningrad uit zullen doen in coördinatie met de aanvallen bij Nevel. Op koortsachtige wijze versterken zij de linie ten Zuiden van Narva in Estland. De bewoners van de Baltische Staten kregen de waarschuwing, dat zij bereid moeten zijn om een „nationale noodtoestand" te bestrijden.

Zweedse berichten uit Berlijn zeiden, dat de militaire deskundigen de toestand aan het Oostfront ten Zuiden van Krementsjug als „nog zeer ernstig" beschouwen. Men verwacht echter geen verandering in de komende dagen. (Stockholm, (AP) 21.10).

VERKLARING VAN MIHAILOVITSJ.

Mihailovitsj legde de volgende verklaring af: „De eenheid van ons land wordt bezegeld door gezamenlijke strijd tegen den gehaten veroveraar". In Caïro is men van mening dat deze verklaring een einde betekent van de binnenlandse twisten, vooral met de partijgangers. De verklaring vervolgde: „Ik kan de gehele wereld ervan verzekeren dat het Joegoslavische leger in ons land een voorname rol in de Balkan zal spelen en nog eens zijn grote militaire moed zal tonen in de strijd voor zijn Koning, de vrijheid en de democratie van Joegoslavië. Generaal Draja Mihailovitsj, die Joegoslavië's Minister van Oorlog is, zeide verder: „Ik ontken alle ongegronde beweringen omtrent Joegoslavië waar zij ook vandaar komen. Alle aanvallen op de eer en de eenheid van het Joegoslavische leger zijn niets dan laster. Mijn verlangen is een werkelijk democratisch Joegoslavië te scheppen en een harmonie tussen de verschillende gemeenten in Joegoslavië. Mijn gehele strijd tot de huidige dag is slechts geïnspireerd geweest door de idealen waarvoor wij over de gehele wereld strijden. Al wat ik van de Geallieerden verwacht is voldoende hulp om ons vurige verlangen te kunnen verwezenlijken en den gemenen vijand te verslagen. Het Joegoslavische leger heeft altijd een zuiver Joegoslavische opvatting gehad en zal die ook altijd hebben. De opvatting is niet veranderd sinds de hernieuwing van onze heilige strijd in April van het jaar 1941. Zij is nooit veranderd tijdens de duistere dagen van de bezetting en bij de meest bloedige vervolging onzer landgenoten. Ik leg de nadruk op het feit dat wij altijd met trots de Joegoslavische vlag hebben gedragen en haar hebben hooggehouden in de strijd tegen de indringers"

Deze verklaring werd gepubliceerd door de Joegoslavische regering te Caïro (Caïro, (AP) 20.10).

DE GEVECHTEN IN CHINA.

Het Chinese Hoofdcommando maakte bekend. dat de Japanse troepen nog steeds door de rivier de Salween aan het Yunnan-Birma front worden tegengehouden. De Japanners verspreiden zich in Noordelijke en Zuidelijke richting langs de Westelijke oever van de strategische rivierlinie en raakten met de Chinezen gewikkeld in artillerie duels. Aan het Oost-Chinese front werd een Japanse uitval van Siaofeng uit in Zuidoostelijke richting teruggeslagen door de Chinezen die den vijand achtervolgden tot de buitenwijken van de stad. In het Zuidelijke deel van de provincie Anhwei wordt de strijd om Suitungtsjeng voortgezet in toenemende hevigheid waarbij beide partijen hevige verliezen lijden. (Tsjungking, (AP) 20.10).

COMMUNIQUÉ VAN NEW DELHI.

Een communiqué van New Delhi luidt als volgt:

„In voortzetting van de bombardementsaanvallen op de spoorwegcentra en installaties in Birma, deden Beaufighters van de Raf gisteren aanvallen op locomotieven en rollend materiaal. Gedurende de reeks offensieve patrouille-vluchten langs de spoorwegen, welke ten Oosten lopen van het spoorwegknooppunt Thazi en Mandalay, werden 11 locomotieven ernstig beschadigd en meer dan 35 wagons in een locomotieven-loods in brand gezet. Vengeances bombardeerden de gebouwen van het Japanse leger aan de rivier de Kaladan en de stad Mawlaik aan de rivier de Tsjindwin. In elk geval werden de gebouwen door voltreffers geraakt en bovendien werd het doelgebied gemitrailleerd. In de afgelopen nacht bombardeerden Wellingtons het vliegveld Magwe waar grote branden ontstonden en de stad Akyab, waar grote ontploffingen gezien werden ten Noorden van het doelgebied. Geen onzer vliegtuigen wordt vermist." (New Delhi, (AP) 20.10).

Het nieuws van vandaag.

In Italië komen de Geallieerden maar langzaam vooruit. Van het front van het 8e leger komen voornamelijk patrouille-activiteiten gemeld, terwijl het 5e leger in de Campania moet trekken over sloten en kanalen tegen een krachtig verzet der Duitsers in. Geallieerde bommenwerpers deden aanvallen op de vliegvelden Casale en Marcigliana ten Noorden van Rome en op de spoorbruggen te Grosseto en Orvieto.

In Joegoslavië zijn de rangeerterreinen van Nis gebombardeerd. Deze stad ligt aan het kruispunt van de belangrijke spoorlijnen tussen Beograd en Sofia, Serajewo-Sofia en Beograd-Thessaloniki. De partijgenoten en guerrillero's zetten met vereende krachten de strijd tegen de nazies voort. In sommige streken zijn de patriotten in de aanval. Op andere plaatsen — vooral in de kuststreken — vallen de Duitsers aan.

Aan het Zuidelijke Russische front blijft de toestand voor de nazies verslechten.

In de stad Melitopol werden nog wel 20 huizenblokken door de Russen veroverd en de Duitsers leden hierbij grote verliezen. In de Dnjeprbocht trekt het Rode leger verder en volgens een bericht van hedenmorgen bevindt een colonne zich reeds op 55 kilometer van Krivoi Rog. Ongeveer op dezelfde wijze als de nazies de Maginot-linie namen zo rolt het Rode leger de Duitse linie in de Oekraïne op.

Generaal Von Maunstein heeft de keuze een laatste wanhopige poging te doen teneinde de rivierstellingen te houden of zich terug te trekken uit een gebied van duizenden vierkante kilometers.

Ten Noorden van Kiev, ten Zuiden van Gomel en ten Zuiden van Retsjitsa worden de gevechten voortgezet om de bruggehoofden over de rivieren Dnjepr en Sosj te vergroten. Berichten uit Stockholm zeggen, dat de nazies nog een Russisch offensief aan het Leningradfront verwachten.

In Moskou zijn de ministers begonnen met de besprekingen, die vooral tijdens de namiddaguren in het Spiridonovka Paleis gehouden worden. De eerste bespreking duurde twee uren en een kwartier.

Britse bommenwerpers deden in de afgelopen nacht een hevige aanval op de stad Leipzig in Midden-Duitsland. Berlijn werd aangevallen door Mosquito's. Gisteren overdag hadden Noordamerikaanse zware bommenwerpers reeds doelen in het Westen van Duitsland bestookt en in de namiddag werden de vliegvelden van Woensdrecht (Nederland), St. Omer en Longuenesse(beide in Frankrijk) door Typhoons aangevallen.

In Londen overleed op 66-jarige leeftijd Sir Dudley Pound, Admiraal van de vloot.

De Griep Epidemie.

Dat er op het ogenblik griep heerst weet ieder schoolkind te vertellen. Dat er echter over geheel het Curaçaose Staatsdeel, ja over geheel West-Indië, Venezuela en Colombia een griep-epidemie heerst, werd ons tijdens een onderhoud met den Directeur van de Openbare Gezondheidsdienst, Dr. Jacobo de Jesus Arends, medegedeeld. Gelukkig voegde Dr. Arends hier ogenblikkelijk aan toe. dat in Curaçao de toestand niet zo ernstig is, dat men noodmaatregelen moet nemen.

Er behoeft ook geen paniekstemming onder het volk te ontstaan want de griep die tegenwoordig heerst is zich niet dodelijk. Er zijn de laatste tijd wel enkele gevallen geweest met dodelijk afloop, doch dan kwamen er altijd complicaties kijken.

Het is bekend, dat de „Orinico of Convooi" gelijk deze ziekte in de volksmond luidt, algemeen is in het stadsdistrict. Uit het tweede district is ook een toeneming van influenza gemeld, welke in feite niets anders is dan de griep.

In het derde district is de toestand minder erg, doch er zijn ook enkele gevallen gerapporteerd.

Van Aruba, Bonaire en de Bovenwindse Eilanden kan hetzelfde gezegd worden als van Curaçao.

Uit Saba werden in Augustus 16 gevallen gemeld en volgens een bericht dat dezer dagen ontvangen werd moesten de scholen op dat eiland gesloten worden.

De verwekker van de griep — aldus Dr. Arends — is niet bekend. Ook openbaart de ziekte zich niet altijd op dezelfde wijze. Sommige mensen krijgen keelpijn, anderen krijgen het koud; maar in alle gevallen voelt men zich slecht en meestal komt er koorts bij kijken. Geraden zij er steeds direct den dokter bij te halen

Een voorbehoedmiddel bestaat niet, tenminste niet dat algemeen aangeraden kan worden. De verspreiding kan het beste worden tegengegaan door zoveel mogelijk volksophopingen te voorkomen als in de bioscopen, bij voetbalwedstrijden enz. De toestand is echter niet zo erg dat deze verboden moeten worden.

Dr. Arends zeide, dat de epidemie van thans niet vergeleken kan worden bij de toestand in 1918 toen hier de Spaanse griep heerste, die wel vijftien levens per dag opeiste. Dat was tegen het einde van Wereldoorlog I. Wij kunnen slechts hopen dat Wereldoorlog II ook spoedig geëindigd zij maar zullen er niet te hard op rekenen.

CHILEENSE DIPLOMAAT OVER CHINA.

Juan Marin, de Chileense Zaakgelastigde in China en Consul-Generaal in Sjanghai, die van een verblijf van vier jaren in China terugkeert, voorspelde dat China een grote verenigde democratie zal worden. Hij zeide dat er een grote mogelijkheid bestaat dat Chili na de oorlog handel zal drijven met China, en dat elke relaties reeds vóór de oorlog bestonden, maar dat de oorlog daar een einde aangemaakt heeft. Hij zeide dat Chili zijde en thee van China zal verlangen en dat Chili van plan is wijn, granen en salpeterzouten te verkopen (Mormugao, (AP) 20.10).

1147 PRIESTERS IN ITALIË GEDOOD.

Een bericht uit Vaticaan-stad aan het blad „La Suisse" van Genève, gaf te kennen, dat sedert het begin van de krijgsverrichtingen in Italië er 1147 priesters en religieuzen van alle Orders gedood werden. Onder deze geestelijken behoren ook twee Bisschoppen. In het gebied van Napels werden 381 geestelijken gedood (Bern, (AP) 20.10).

850 FRANSEN VERLATEN MADRID.

Een bericht uit Barcelona maakte bekend dat een groep van 850 Fransen Madrid verlaten heeft en naar de Zuidelijke havensteden is vertrokken, vanwaar men zich zal inschepen naar Noord-Afrika (Barcelona, (AP) 20.10).

DUITS TRANSPORTSCHIP OPGEBLAZEN.

Het nieuwsblad „Svenska Dagbladet" zeide, dat Deense saboteurs met tijdbommen het grote Duitse transportschip „Mar del Plata" in de haven van Kopenhagen hebben opgeblazen. (Stockholm, (AP) 20.10).

Nederlands Nieuw Guinea wordt opgebouwd

door
Dr. CHARLES O. VAN DER PLAS,
Oud-Gouverneur van Oost-Java. Hoofd Ned. Ind. Commissie in Australië.

Ofschoon een deel van Nederlands Nieuw Guinea vrij bleef van Japanse bezetting, ontkwam het niet aan allerlei oorlogselende, zoals luchtbombardementen, die een chaos schiepen in grote delen des lands en de handel daar lam sloegen. Als gevolg van deze bombardementen, die behalve de hoofdstad Merauke, verschillende kleinere plaatsen troffen, zocht het dakloos geworden volk zijn toevlucht in het oerbos, waar de voedingsomstandigheden zeer moeilijk worden.

De komst van militaire eenheden, met de noodzakelijkheid militaire versterkingen aan te leggen, bemoeilijke het arbeidsvraagstuk, dat in dit dunbevolkte land altijd al moeilijk was. Bovendien moesten steden en dorpen weer worden opgebouwd.

Na enige reizen ter bestudering van de toestanden in Vrij Nederlands Nieuw Guinea besloten wij de wederopbouw ter hand te nemen. Ons voornaamste doel was: de oorlogsinspanning te bevorderen en tezelfdertijd het eerste gedeelte van het nieuwe Nederlands-Indië te scheppen.

Een aantal ervaren ambtenaren is er heen gegaan en een organisatie is opgebouwd om de levensmiddelen te verdelen, die in toenemende mate in Merauke aankomen. Burgerlijke dienstplicht is aangevoerd, doch in wezen is alle arbeid gebaseerd op de welgemeende medewerking der bevolking — deze arbeid is dikwijls zelfs het resultaat van door de bevolking zelf genomen initiatief.

De wens om bij te dragen aan de opbouw van het nieuwe Nederlands Indië en om met anderen tot dit doel samen te werken, leeft bij allen. Het hoofd van de Islam hier werkt samen met zijn college van de christelijke kerken — dit is de geest die bij allen, van welke godsdienst ook, leeft — en Javanen, Ambonezen, Makassaren, Timorezen, Mohammedanen, Katholieken, Protestanten werken samen in deze nieuwe geest van eenheid onder elkaar en met de Chinezen, de Nederlanders en de Papoea's. De arbeidsverdeling volgens de behoeften der bevolking en de oorlogsinspanning, geschiedt in gezamenlijk overleg. Het aantal mensen dat met de krijgsmacht arbeidt is verdubbeld en een ambachtsschool is geopend.

De opbouw van steden en dorpen vordert snel; landbouw onderwijs is begonnen; zaden worden uitgedeeld; de visserij is weer begonnen evenals het vervoer van handelswaren per zeilboot langs de kusten. Een nieuw hospitaal is gebouwd. Spelen en sport verenigen alle rassen en standen.

Indonesiers en Papoea's dienen als vrijwilliger in het leger, als gidsen, dragers, ziekenverzorgers.

Sommige missie-centra en scholen waren verwoest en een aantal missionarissen liet het leven, doch ook deze arbeid gaat onverhinderd voort en de Papoea's worden ontwikkeld tot een plan, waarop zij zich zelve kunnen staande houden in de concurrentie met de van huis uit meer ontwikkelden: Nederlanders, Chinezen, Indonesiërs en om zich te kunnen aanpassen aan moderner levenswijzen. Het is reeds sedert lang de politiek van het Nederlands-Indische Gouvernement geweest er voor te zorgen dat de Papoea's een zekere graad van beschaving bereikten alvorens toe te staan dat een massale immigratie van Indonesiërs of de stichting van belangrijke industrieën in de streken zou plaats hebben. Inboorlingenscholen werden tot in de kleinste dorpen gesticht. Het Christendom verspreidt zich snel. Vroegere koppensnellers komen nu geregeld in de kleine oerbos-kerkjes.

De missionarissen oefenden inboorlingen-onderwijzers (Goeroes) die op hun beurt hun leerlingen lezen, schrijven en rekenen leren, doch hun grote doel niet uit het oog verliezen, namelijk den kinderen nieuwe moraal en g... woonten bij te brengen die hun de verschrikkelijkheid van kanibalisme en heidendom doen begrijpen.

Deze opvoeding omvat ook muziek, dansen, handenarbeid en landbouw en dit programma is niet onderbroken door de oorlog.

Missionarissen maken dikwijls voetreizen van twee of drie maanden, moerassen doorkruisend en tot de schouders door rivieren wadende om de plaatselijke goeroes te bezoeken en aan te moedigen bij hun werk.

Indonesische ambtenaren doen schitterend werk en een Chinese en twee Indonesische artsen bewerken wonderen van toewijding en wilskracht bij de bestrijding van allerlei ziekten. Bijzondere lof komt toe aan de Indonesische ambtenaren, wier schitterend, moedig en trouw werk een mate van idealisme verraadt die boven alle lof verheven is.

Daar hebt ge bijvoorbeeld die Indonesiër die helemaal op zijn eentje in een hut, vlak bij de koppensnellers woont, waar de Japanners bezonder met hun propaganda zijn bezig geweest.

Hij verloor alles bij het bombardement van zijn hut met inbegrip van zijn radio, zijn enige verbindingsmiddel met de buitenwereld. Maar hij bleef met zijn vrouw en zijn dochter op zijn post en gaat voort met zijn reizen door gevaarlijk terrein; om te inspecteren en zelfs om de Papoea's de rijstbouw te leren.

Ik ben juist teruggekeerd van een nieuwe inspectiereis door Nederlands Nieuw Guinea en ik ben verbaasd en verrast door de gemaakte vooruitgang en de mogelijkheden van een nieuw Nederlands-Indië die door dit experiment aan het licht zijn getreden.

MEN GAAT RAFFINADERIJEN IN VENEZUELA BOUWEN.

Het blad „Journal of Commerce" van New York deelt mede, dat plannen voor het bouwen van grote nieuwe raffinaderijen in Venezuela uitgewerkt worden. Men bracht dit in verband met de aanwezigheid van vele leidende Noordamerikaanse oliemensen in dat land en de verwachte aankomst van anderen. Na te hebben herinnerd aan het dringend verlangen van de Venezolaanse Regering om grote raffinaderijen te laten bouwen in dat land in plaats van het grootste deel van de ruwe olie naar buitenlandse raffinaderijen te zenden gelijk thans het geval is, zeide het blad, dat de Standard Oil Company, waarvan de Venezolaanse Petroleum Maatschappij een dochtermaatschappij is, **een plan heeft voorgelegd aan de Venezolaanse Regering om een grote raffinaderij nabij Guanta aan de Venezolaanse kust aan te leggen.**

Deze voorstellen komen samen met de onlangs gemelde plannen om Venezuela's dagelijkse productie van ruwe olie van de huidige 500.000 barrels per dag te brengen op ongeveer een millioen barrels vóór het einde van 1944.

Men gelooft niet dat de leidende maatschappijen van plan zijn samen te werken in de ontwikkelingsplannen aangezien zij afzonderlijke bezittingen hebben, die thans steeds meer geëxploiteerd worden.

Naar men zegt zou onlangs een intensieve campagne begonnen zijn op de Venezolaanse olievelden om de productie van ruwe olie te brengen op de gewenste hoeveelheid (New York, (AP) 20.10).

Pater Alhbrinck over Curaçao.

Wij lezen in „De Surinamer:"

Zonder kort verslag van mijn reis naar Curaçao kon ik bij den redacteur van de krant al moeilijk klaar. En zo steken we maar weer opnieuw van wal. Doch deze keer nog vlugger dan de vliegmachien.

De vliegmachien kan er anders mee overweg. In 7 uur vliegen min één kwartier — waarbij nog een half uur brandstof opnemen in Trinidad, de helft van de route — overbrugden we de afstand. Op de terugtocht las ik op de meter de hoogte af: 3500 meter. De kleine witte wolkjes liggen dan in lage diepte onder je. De ijle lucht geeft je een lichte hoofdpijn.

Wat bij aankomst op Curaçao onmiddellijk je treft en levendig treft is de wijde, ruime blik, die ge naar alle richtingen je kerend hebt. Heuvelachtig land en lage of in het geheel geen plantengroei zijn er de reden van. Ruimte dus, onbegrensd, voor het oog!......

Lucht, overvloedig, voor de borst!... Wat is het jammer, dat wij in Suriname tot op de dag van heden maar steeds in het lage land zijn blijven hangen! En toch hebben wij die prachtige heuvels en bergen ook, veel, veel rijker zelfs! Doch wie weet! De tijden zijn aan het keren. Energie is er en durf. Misschien rijden de jongeren onder ons nog eens over brede, gladde asfaltwegen, langs de stroomversnellingen met haar electrische centrale!... schouwen zij van de hellingen en toppen der bergen af naar de verre kust, de zee!...

De wegen op Curaçao! Ja, ze hebben materiaal maar voor het grijpen. Zij grepen het ook.

Asfalt wegen, die het land in alle richtingen doorsnijden, wegen vele in aantal schitterend van aanleg! En zo gebeurt het, dat een Surinamer, die het er eens een paar dagen van neemt, in twee dagen van zijn aangenomen land meer te zien krijgt, dan van Suriname in heel zijn leven.

Naast de prachtwegen heeft men overal het kleurige en schilderachtige der gebouwen. Het is geen wonder dat de toeristen het land afreden, (25 tot 30 toeristenschepen per jaar). De huizen zijn uit steen of beton. En alle beschilderd: geel, oranje, bruin, groen en blauw, rood en weet ik welke kleur nog meer. Dat is ook iets, wat hier mankeert. Paramaribo doet in menige straat zeer schoon, hier en daar zelfs zeer voornaam aan. Maar dat doet het ons, die hier wonen. Doch wanneer men weg is geweest niet een paar weken, maar een jaar of langer en men komt dan terug, dan staat men verbaasd dat men vroeger er zo mee ingenomen was. Het werk, dat mannen er wrochten, doet aan als kinderwerk. Daar hebben de houten gebouwen, die dan na een tijd daarenboven nog zonder verf er staan, de schuld van. Zouden stenen gebouwen nu helemaal onmogelijk zijn? Wij hebben er hier — meen ik — ook al gehad. Doch in gladde, rechtvaardige sigarenkistjes, met dunne wanden wil geen sterveling in. Knappe bouwmeesters, doorkneed in moderne bouwtrant, trokken op Curaçao andere dingen op. En men behoeft niet eens de woningen voor de employé's der Maatschappij op te zoeken om mooie huizen te kunnen bewonderen. Men treft ze overal aan. Op enkele plaatsen, waar ik zag bouwen, trok men de wanden op niet uit cement-stenen, maar uit cement-blokken. Bloemen en rankgewassen omgroeien en omklauteren vaak de woning. Op Suffisant ook staan parallel met de lange blokken huizen de lange, smalle bedden met frisse, kleurige bloemen. Aanplant aangelegd en onderhouden door de Maatschappij. Hout-bouw werkt de idee van minderwaardigheid, steen-bouw van kracht en degelijkheid. En bouwt men de financiële zijde der zaak? Op Curaçao geldt; Wat eenmaal staat, staat. Wij ondervinden aan de beurze: Wat staat vergaat.

Het planten, de landbouw heeft in Curaçao de laatste tijd evenals bij ons een gevoelige knak gekregen. Er zijn mooie gronden en — kan men met behulp van windmolen het water oppompen en sproeien — ook vruchtbare gronden. Maar vele zag ik braak liggen. Het oproepen der jonge krachten naar de schutterij werkte er toe mee. Maar de hoofdreden is het beter betalend loon der bedrijven.

Mooi doen de groentetuintjes der Chinezen aan. Die brengen ook geld op. Een der Chinezen vertelde, hadde hij voldoende werkkrachten, hij leverde voor fl.800.— tomaten in de week. Maar het werken in de tuintjes, het nooit rustend aandragen van water is zwaar en de Curaçaoenaar schijnt er niet voor te vinden. Hij laat het anderen over. Mooie, Friese koeien heb ik er gezien, die — zou men zeggen — voor Hollandse niet onder doen. Ze krijgen krachtvoer en o.a. gierst ook als groenvoer. Daartoe staan aanplantingen, die geregeld besproeid worden, vlak bij de stal. Waar de melk prijs heeft, kan men zich veilig uitgaven op de koeien getroosten. Geiten houdt men gemakkelijker. Die scharrelen maar rond en schijnen overal voedsel te vinden. Op een kale zandweg staan ze nog te smullen. Een ezel verorberde een krant (welke? Red. De Sur.) toen we passeerden.

Het klimaat! In de wind is het kostelijk, doch daarbuiten is het benauwd, benauwder — geloof ik — dan hier. Maar wij waren nu ook juist in de warmste tijd van het jaar op Curaçao. Het boekje van Frater M. Realino: de Nederlandse Antillen zegt: „In September en October is op windstille dagen de hitte drukkend. September wordt voor de heetste maand gehouden." Op de eerste Zondag van October verwacht men de regen.

Overal staan in de sterke pasaatwind de Amerikaanse windmolens te draaien, die meestal water oppompen, ook hier en daar 'n kleine electrische in beweging stellen. Behalve de particulier hebben ook het Gouvernement (Lands Water Voorziening) en de Maatschappijen deze molens. Op Scherpenheuvel en elders ziet men daar op een betrekkelijk kleine plek een 15-tal bijeen. In reuzetanken pompt men het water op. Een leuk gezicht, dat kleppend, pjachtend gedraai daar boven in de lucht!

Het verkeer in en buiten de stad is drukker, veel drukker dan bij ons. Het heuvelachtig terrein met vaak tamelijk steile wegen en sterke passaatwind schakelen het gebruik der fiets ten naaste bij uit. Alles beweegt zich per auto. En danken wij alhier de drukte hoofdzakelijk aan de militairen, een tijdelijke drukte...ginds zijn het de particulieren die de straten vullen. Maar de regeling van het verkeer is in Suriname beter. Hele files van auto's parkeren in de straat en stremmen aldus min en meer de vlotte doorgang. Toch zijn de ongelukken in Curaçao weer heel wat minder dan bij ons. Dat zal zijn reden wel vinden in het feit, dat alhier de chauffeurs maar uit de grond gestampt worden, terwijl van daarginds me gezegd werd: „Elk Curaçaoënaar is chauffeur".

Tijdens ons verblijf op Curaçao kwamen we elke dag op de straat. Stad en eiland hebben we in alle richtingen doorkruist. Overal waar Surinamers werken hebben we getracht te verschijnen.

Pater v.d. Meer, aalmoezenier, verzamelde de Surinamers in het Zeemanshuis en in de verschillende militaire kampementen. Onvermoed haalde Zijn Eerwaarde ons op en reed er ons heen. Het Zeemanshuis is een inrichting die er zijn mag. Dagelijks zijn er een 70 gasten. Zo spoedig mogelijke vergroting en opruiming van omgeving staan weer op het program. Bedenken wij dat Curaçao na New York de grootste haven is, dan weet men, dat er ook zeelieden binnen komen.

Pastoor Elie had alles geregeld met de Directie voor een schitterende bijeenkomst op Suffisant. En die bijeenkomst was ook schitterend. De Directie had bussen en boten beschikbaar gesteld, voor een tractatie gezorgd. De stemming was er werkelijk in. Veel droeg daar ook toe bij de aanwezigheid van de vele kinderen. Suffisant is rijk aan kinderen.

De Hoogmis op Zondag, 26 September in Groot Kwartier (Suffisant), opgedragen door den Hoogeerwaarden Pater Provicarius S. Kuypers, was een glanspunt. Van velen werd om wille van het werk een offer gevraagd om er bij te kunnen zijn. Ze waren er. De kerk stampvol! Monseigneur Verriet was aanwezig. Zijne Excellenie de Gouverneur wilde insgelijks met zijn aanwezigheid de plechtigheid opluisteren.

Een avond in Brion Theater! Aangeboden door de Mgr. Wulfingh-Stichting en de St. Aloysius-Kring, met medewerking der muziek van J.P.F. Voordrachten, die deden schateren!... Gymnastiek, die bewondering wekte!... Gelijk bij andere gelegenheden, zo ook hier toonden Monseigneur Verriet en zijn secretaris, Pater Brada, en vele andere Paters Dominicanen en enkele vooraanstaande leken hun sympathie voor de Surinamers en de Surinaamse paters door aanwezig te willen zijn. Pater Brada en Dr. Berkenveld hielden gloedvolle speeches.

Op Aruba in Oranjestad (Playa) waren wij te gast bij Pastoor Bartel. Te San Nicolas, waar Pastoor Holterman resideert, had een bijeenkomst van Surinamers plaats. Katholieken, maar ook niet-Katholieken waren present. Een genot wederom onder elkaar te zijn!

Het doet wonderlijk aan zo ver weg mensen te ontmoeten, die vlak naast je gewoond hebben of die in vroegere tijd met je samen werkten. Of een jonge man spreekt je aan, een jonge vrouw: „Pater, ge kent me toch?" Neen. „Maar mijn moeder dan, mijn vader?" En dan blijkt het dat je de ouders hebt getrouwd, twintig, vijf en twintig jaar geleden, de ouders, die je om het ander werk dat ge kreegt, het werk buiten de stad, nooit meer gezien hebt en ge ziet nu incens hun opgeschoten zoon, een kranige kerel ... hun dochter, een statige dame. Zo overkwam het me ook te Pietermaai bij een avond, aangeboden door de St. Aloysius-Kring.

Het zou mij te ver voeren somde ik elke plaats op, die wij moesten bezoeken, elke inrichting: de ambachtsschool met zijn 150 leerlingen en schitterende uitrusting ... de talrijke leerscholen met zoveel en zoveel localen. Hier en daar troffen wij een Surinaamse onderwijzer, onderwijzeres.

Het verblijf op Curaçao, alhoewel aangenaam en onvergetelijk zelfs, was niettemin druk bezet en vermoeiend.

En zo zijn wij terug in Suriname.

Van vele Surinamers schreef ik adressen op, wien ik de groeten zou overbrengen Dat — zie ik thans in — zal me wel niet doenlijk zijn. Maar alle familieleden alhier zal het goed doen te horen, dat de Surinamers in Curaçao geacht zijn. Zowel onderwijzers als verpleegsters, als zij, die bij de maatschappijen werken, werden geprezen. Het is opmerkelijk. Er zit aanpakkingskracht in. Men wil vooruit. Maar ook — vermoed ik — was de economische toestand in Suriname gelijk aan die van Curaçao, de Surinamer keerde terug naar zijn land.

Mijn dank betuig ik aan alle Surinamers, die hebben medegewerkt tot de schitterende ontvangst, aan alle Eerwaarde Paters Dominicanen, aan Zijn Excellentie Monseigneur Verriet, aan Zijne Excellentie den Gouverneur.

Inzonderheid hartgrondige dank aan den Eerwaarden Pater Hulsman, Rector van het St. Elisabethsgasthuis, den gastheer, die geld, tijd en eigen persoon ruimschoots elke dag beschikbaar stelde.

En alle Surinamers op Curaçao en Aruba en elders, zowel Katholieke als niet-Katholieke, hartelijk gegroet! En in uw werk succes, meer dan bevredigend succes!

EMMASTAD

WACHTDIENSTEN: Do., 21 Sept.

Shipping & Supplies: 7.30 uur tot 23 uur tel. 551, 458; 23 uur tot 7.30 uur Meinsterk, tel 304.

Scheepvaart Afdeling: Schinkel, tel. 299, Emmastad 113A.

Dok Afdeling: Van Hasselt tel. 468 en Hagendijk.

Telegram Afdeling: tel. 307 na 23 uur tel. 553.

Wekelijkse bridgeavond: 1e prijs de Heer en Mevrouw R. F. de Jong; 2e prijs de Heren Muskens en de Heer de Blieck; 3e prijs Mevrouw van Doornen en de Heer v.d. Graaf; Slamprijs Mevrouw Opschoor en de Heer Wiedema; Boobyprijs de Heer Faber en de Heer Dijkhoffz.

Sociëteit „Asiento": „Arsenicum en oude kant": De derde voorstelling vindt plaats heden op Donderdag 21 October voor genodigde officieren en manschappen van Leger, Vloot en Koopvaardij.

Aanvang 20.30 uur. De verdere beschikbare plaatsen zijn verkrijgbaar aan de zaal van de Sociëteit op de avond van de voorstelling van 19.45 uur af.

De uitgestelde voorstelling van 16 October vindt plaats op Zaterdag 23 October. Alle besproken plaatsen voor de 16de blijven geldig voor de 23ste. Zij, die van hun besproken plaatsen geen gebruik willen maken, kunnen deze inleveren bij den Clubbeheerder. Personen, die hun besproken plaatsen nog niet hadden afgehaald en er geen gebruik van zullen maken, gelieve dit op te geven aan den Secretaris (tel. 280 of 497 na 16 uur), zodat deze plaatsen aan anderen verkocht kunnen worden.

Gemeenteavond der Prot. Gem: Op Vrijdag 22 October 20 uur in de kerk te Rio Canario. Spreker: Prof. J. A. C. Fagginger Auer.

Buitenland.

GEALLIEERD COMMUNIQUÉ VAN NOORD-AFRIKA.

„In de sector van het 8e leger duren de patrouille-activiteiten voort. Aan het front van het 5e leger kwam men verder vooruit. In het kustgebied ten Noorden van de Volturno maakten de kanalen en irrigatie-sloten de bewegingen moeilijk. Vliegtuigen van de Noordwestelijke Afrikaanse luchtmacht trokken gisteren in groten getale uit en deden aanvallen op vijandelijke vliegvelden, verbindingswegen en kanonstellingen. De rangeerterreinen te Nis in Joegoslavië werden voor de eerste maal gebombardeerd door Lightnings. Er vonden ontploffingen plaats en er werd ernstige schade aangericht.

Zware bommenwerpers vielen de vliegvelden Casale en Marcigliana ten Noorden van Rome aan. Vele treffers werden gezien op de hangars, de loodsen en het landingsterrein. Andere zware bommenwerpers vernielden de spoorbruggen te Crosseto en Orvieto. Middelzware bommenwerpers vielen de vliegvelden Casale, Marcigliana en Cerveteri ten Noorden van Rome aan. Voltreffers werden geplaatst op geparkeerde vliegtuigen, hangars en de vliegterreinen. Gevechtsvliegtuigen en gevechtsbommenwerpers bevonden zich de gehele dag boven het slagfront en vielen kanonstellingen, motorvoertuigen en de scheepvaart aan. Een trein en een station werden ten Noorden van Ancona opgeblazen. Tijdens de nacht van 19 op 20 October vielen lichte bommenwerpers de Cassino-haven te Gaeta aan en verscheidene spoorwegknooppunten. Nachtbommenwerpers vielen in de afgelopen nacht de vliegvelden Furbara en Cerveteri aan.. Van al deze verrichtingen worden 3 onzer vliegtuigen vermist". (Geallieerd Hoofdkwartier in Algiers, (AP) 21.10).

EEN BEELD VAN DE OORLOG.

Een onverbloemd overzichtelijk beeld van de oorlog sedert de aanval op Pearl Harbor werd aan de leden van het Noordamerikaanse Huis van Afgevaardigden voorgelegd door de militaire leiders. Als resultaat daarvan werden velen ervan overtuigd, dat nog verschrikkelijk gevochten zal moeten worden en het publiek op de juiste wijze moet worden ingelicht opdat het algemeen optimisme de kop zal worden ingedrukt.

De Afgevaardigden kwamen bijeen in de gehoorzaal van het Congres-gebouw om naar toespraken te luisteren van Generaal George Marshall, Secretaris van Oorlog Stimson en andere militairen, waaronder een soldaat die verslag gaf van zijn persoonlijke ondervindingen bij de landing op Sicilië toen hij gewond werd. Er werden films van de gevechten en andere phasen van het conflict vertoond.

De Afgevaardigden zeiden, dat de militairen het volgende algemene beeld van de toestand gaven:

1) Bases in Siberië: Zelfs indien Rusland de Verenigde Landen zou toestaan om vliegvelden bij Vladivostok aan te leggen of te gebruiken, dan is het nog niet zeker dat deze zullen kunnen worden verdedigd tegen de half millioen manschappen die Japan er vlak bij heeft.

2) Duits luchtwapen: De Duitsers leveren geen strijd meer met de Geallieerde gevechtsvliegtuigen, niet dat zij bang zijn maar omdat zij hun gevechtsvliegtuigen sparen teneinde de formaties bommenwerpers uiteen te slaan. De bommenwerpers worden soms neergehaald doordat de Duitse gevechtsvliegtuigen zich op hen storten.

3) Luchtstrijd boven de Stille Oceaan: Japan bouwt sneller vliegtuigen dan de Geallieerden die vernielen.

4) Mensenmateriaal: Japan heeft niet zulk een gebrek aan mensenmateriaal als de Verenigde Staten. Japan heeft nog niet al zijn dienstplichtigen of jonge mannen tussen de 17 en 20 jaar opgeroepen.

5) Over het algemeen: Het vervoer van voorraden blijft een der voornaamste problemen van de oorlog. Bij de landingen worden grote verliezen geleden. Vliegtuigen kunnen bij lange na niet de schepen vervangen. (Washington, (AP) 20.10).

INWISSELING DUITSE- EN BRITSE GEVANGENEN.

Een correspondent in Barcelona meldde dat de inwisseling van Duitse en Britse oorlogsgevangenen zal plaats vinden op 28 of 29 October a.s. te Barcelona. Zegslui van het Departement van Buitenlandse Zaken te Londen zeggen dat reeds maatregelen getroffen zijn voor het inruilen van 1000 gevangenen van elke zijde. Het betreft hier de ernstig gewonden en zieken (Barcelona, (AP) 20.10).

GEEN HERRENVOLK MEER?

En een plotselinge afwijking van de Herrenvolk-theorie zeide Fritz Sauckel, de Duitse Hoofdcommissaris van Arbeid, dat „Duitsland de buitenlandse arbeiders waardeert als medewerkers en menselijke wezens met geestelijke en culturele behoeften". Sauckel sprak voor een conferentie van arbeidsleiders te Berlijn. Van zijn toespraak werd door het DNB melding gemaakt. (New York, (AP) 20.10).

AANVALLEN OP DUITSLAND.

Als volgt luidt een communiqué van het Britse Ministerie van Luchtvaart: „Vliegtuigen van het Bommenwerperscommando bevonden zich in de afgelopen nacht in grote sterkte boven Duitsland aan. 17 Onzer vliegtuigen worden vermist." (Londen, (AP) 21.10).

BENOEMINGEN.

Het Spaanse Staatsblad meldde de volgende benoemingen:

José Matias Perez tot burgemeester van Cordoba als opvolger van Ramon José; Jimenez Riestra tot burgemeester van Taragona als opvolger van Juan Selvas Margelina en José Fernando tot burgemeester van Gerona als opvolger van Francisco Diaz (Madrid, (AP) 20.10).

JOEGOSLAVISCH COMMUNIQUÉ.

Als volgt luidt het communiqué, dat door de Vrije Joegoslavische radio werd uitgezonden:

„n Sadjak (Bosnië) hebben eenheden van het 2e corps onder bevel van Generaal Petar Dabcevitsj de kleine stad Nova Varoš veroverd. In Herzegowina hebben eenheden van de 10e brigade de stad Bilece veroverd. Op 15 October deden de partijgenoten verschillende aanvallen op de stad Travnik (ongeveer 25 kilometer ten Westen van Zenica). De strijd duurde de gehele nacht en met behulp van het geschut werden alle belangrijke verdedigingswerken veroverd. De volgende dag wierpen de Duitsers evenwel een gemotoriseerde afdeling in de strijd en moesten de partijgenoten aftrekken. Tussen 16 October en 18 October werd een reeks aanvallen gedaan tussen Travnik en Serajewo. Een Duitse gemotoriseerde colonne werd bestreden en de gevechten zijn nog gaande. De Duitsers verliezen zijn groot en omvaten 300 vrachtauto's en 10 tanks.

De Duitsers poogden te landen op de eilanden Hvar en Mljet in de Adriatische Zee alsook op het schiereiland Pelsejac. De aanvallen werden echter afgeslagen en zowel de eilanden als het schiereiland zijn nog in handen der Joegoslavische strijders. Tussen Split en Trogir werd een Duitse aanval afgeslagen. De Duitsers poogden zich een weg te banen door Trogir, doch het is nog in handen der partijgenoten. In Croatië drongen Duitse gemotoriseerde eenheden — waaronder 100 tanks — in de steden Susak en Ogulin binnen en veroverden die. De hoofdmacht van de gemotoriseerde eenheden ,die in deze sector opereren, werden uit Noord-Italië aangevoerd. In Croatië zijn verschillende treinen ontspoord op de Susaksunja en Sunja-Knostajnica spoorlijnen. In Slowenië worden nog gevechten in Kostanjevica." (Londen, (AP) 20.10).

„In Montenegro, Herzegovina en Sandjak (Bosnië) worden de offensieve operaties voortgezet. Te Cetlje werd een Duitse aanval op onze stellingen afgeslagen door eenheden van de 5e brigade. De Duitsers leden hierbij grote verliezen. In Dalmatië hebben de offensieve operaties te Ston voortgang. Te Sinj, Split en Trogir bleven de hevige vijandelijke aanvallen aanhouden. Op de weg tussen Sinj en Imotski werd een Duitse colonne met succes aangevallen. De vijand leed hevige verliezen. In Midden-Bosnië viel de Krayina-brigade een Duitse colonne aan. Eenheden van de 17e divisie vielen een spoorwegstation aan de Doboy-Maglay lijn aan en vernielden er de rails. Aan de Derventa-Doboy lijn liet men 3 goederentreinen ontsporen; 2 spoorwegstations werden vernield. Aan de Privador-Sanski Most lijn werd een trein gederailleerd: er werden 20 Duitsers gedood. In Croatië vielen de partijgenoten Pakrac aan. De vijand biedt krachtig weerstand. 3 Vrachtwagens, 250 spoorwagens met gasoline en 1 tank werden veroverd." (Londen, (AP) 21.10).

SIR DUDLEY POUND †.

De Admiraal van de vloot Sir Dudley Pound is te Londen in de leeftijd van 66 jaar overleden. Sir Dudley leidde de Britse vloot door vier van haar meest critieke oorlogsjaren en hem komt de eer toe, dat hij meer dan wie ook Groot Britannië's moderne marine-politiek heeft vastgesteld. De Admiraal werd ziek nadat hij van de besprekingen te Québec terugkeerde. Hij trad op 4 October af als Eerste Zeelord en werd opgevolgd door Admiraal Sir Andrew Browne Cunningham, den Opperbevelhebber van de Geallieerde vlootstrijdkrachten in de Middellandse Zee. (Londen, (AP) 21.10).

Phase D. opgeheven.

Phase B. weer van kracht.

CURAÇAO

FOTOS VAN HARE MAJESTEIT.

De Gouvernementspersdienst verzoekt ons mede te delen, dat de nabestelde foto's van Hare Majesteit de Koningin zijn aangekomen en te zijnen kantore, Pietermaai 8, kunnen worden afgehaald (Ad. f 1.80 pe stuk, Groot Formaat).

DE KONINGIN BEDANKT.

Hare Majesteit de Koningin heeft Zijne Excellentie den Gouverneur telegrafisch bedankt voor de gelukwensen met haar promotie tot eredoctor van Ossenvoorde.

WIE IS DE GELUKKIGE?

1e prijs	704
2e prijs	6658
3e prijs	1555
4e prijs	2009

POLVLIET EN DE GOEDE NABUURPOLITIEK.

Naar wij vernemen heeft onze oudplaatsgenoot Godefridus H. Polvliet, dezer dagen besprekingen gevoerd met den Heer Thomas Klechak, van het kantoor voor de Coördinatie van Inter-Amerikaanse Zaken over de goede nabuurpolitiek.

BERICHT AAN DE SURINAMERS.

Wij willen de bewoners van het broederstaatsdeel Suriname aanraden naar de Curaçaose radio te luisteren, wanneer zij op de hoogte willen blijven van wat er hier gebeurt. Zo zullen de bewoners van Suriname, die gisteravond luisterden vernomen hebben, dat de radio hier keer op keer rondbazuinde dat de verduistering weer was ingevoerd. Waarom wij dit schrijven? Omdat een pers telegram naar Suriname luidende 'Verduistering ingevoerd' door den censor verboden werd.

De radio bazuint het rond, zowel binnen als ver buiten de grenzen van onze vrije staatsdelen. Maar een telegram, waarin precies hetzelfde gezegd wordt en dat bestemd is voor een eigen staatsdeel, wordt tegengehouden. Logica?

Behalve dat de motieven hiervoor willekeurig moeten zijn, werd bovendien 1) de pers in Suriname gedupeerd, omdat zij het nieuws nu later krijgt, (krijgen doet zij het natuurlijk toch); 2) werd in een tijd, dat men van Imperium en Empire praat, het contact tussen twee delen van dat vaderlandse imperium verbroken.

Waar wij aan toe zijn? Aan willekeur.

PHASE D WEER INGEVOERD.

De Algemeen Militair Commandant maakt bekend:

1o. Dat Phase D tot nader orde van kracht zal zijn.

2o. Dat het personeel van de Lupo dienst zal doen overeenkomstig het in Augustus toegezonden dienstrooster (Brandweer- en schietoefeningen uitgezonderd).

3o. Dat de verduisteringscontroleurs dienst zullen doen zoals bij Phase D. gebruikelijk is.

* * *

Aan bovenstaande officieel bericht worde nog toegevoegd, dat de autoverduistering volgens het laatste voorschrift moet worden aangebracht (spleet 2 x 8 c.m., linker achterlicht en nummerplaat verlichten).

VERENIGINGSNIEUWS.

Sint Aloysius Kring.

Vrijdag 22 October as. zullen er Surinaamse films worden afgedraaid in het club gebouw San Hose, naast de kerk van Pietermaai. Ook zal de lezing van den Heer Jacques Smeulders, getiteld, „De opperste tragedie van den Neger is Schaamte over het ras", op verzoek van velen worden herhaald op Woensdag 27 October as. in bovengenoemd clubgebouw. Tijd van aanvang van beide avonden zal zijn om 20 uur precies. Iedereen is welkom.

Katholieke Sport Centrale: K.S.C.-Elftal: Aruba tocht 23 — 24 October.

Z. Mingueli (De West)
P. S. Scorrea (Ecuador) A. Vos. (Ajax)
L. Henriquez (Vitesse) A. Silberie (J. Bonaire) E. Vos (Ajax)
M. Juliana (Vitesse) G. Isebia. (Ajax) P. Coffiel (Vitesse)
E. Hudson (Sithoc) E. Benito (Vitesse)
Reserves:
J. Panneflek (C.S.R.)
D. Bonifacio (C. S. R.)
Leiders:
Hypolito Felix
Broeder Grootens.

ERRATA.

Abusievelijk werd in de advertentie onder Openbare Verkoping van Notaris H. J. Beaujon de datum vermeld op Woensdag den 27sten October... deze moet echter zijn OP DINSDAG den 26sten October.

LEVE TJECHOSLOWAKIJË.

Men schrijft ons:

Op de 28ste October 1943 viert de Tsjechoslowaakse Republiek de 25ste verjaardag van haar stichting.

Toen op de 28ste October 1918 de grondvesting van deze nieuwe staat in het hart van Europa geproclameerd werd, was men in den vreemde nieuwsgierig, ja enigszins sceptisch, of het bestuursapparaat in staat zou zijn, de verplichting, die het door de staatsvorm „Democratische Republiek" opgelegd werd, te vervullen.

Het was een geweldige taak die de staatsliedèn der Tsjechoslowaakse Republiek zich ter harte genomen hadden.

Omgeven van staten wier politieke instelling zich ten doel gesteld had tegenstanders van de Tsjechen en Slowaken te zien, greep Prof. Dr. T. G. Masarijk, de vroegere hoogleraar en wijsgeer, met liefde en vastberadenheid het stuur van het staatsschip. Hij had de grondvesting in onafhankelijke en zelfstandige vorm van zijn vaderland met volle aandacht en energie in Parijs, Londen en in de Verenigde Staten van Amerika voorbereid en het gelukte hem de wereld van het noodzakelijk bestaan van een voorbeeldig democratisch land in Centraal Europa te overtuigen.

Zijn trouwste aanhanger en leerling, Dr. Eduard Benes, werd, toen T. G. Masarijk tengevolge van zijn hoge leeftijd — hij was reeds over de tachtig — zijn ambt als staatspresident neerlegde, door Masarijk als opvolger aanbevolen met de woorden: „Ik ken hem; hij is waardig mijn ambt over te nemen." Beide staatslieden achtten het als hun eerste plicht de rechtsspreuk „Pravda Zvitezi" — De Waarheid Zegeviert— die in het wapen van den Tsjechischen Leeuw staat, als het edelste symbool van hun streven te huldigen.

Welicht is het juist het fanatieke geloof in de overwinning der waarheid, die het met zich meebrengt, die de Tsjechoslowaakse Autoriteiten met Dr. Benes aan de spits, wilden aantonen, dat de wereld eindelijk het leugenachtige Duitsland zou doorzien en andererzijds de prachtige regering der democratische Tsjechoslowaakse Republiek zou leren kennen en waarderen.

Het verzuim van openhartigheid vergt tegenwoordig, helaas, de verschrikkelijkste bloedoffers over de gehele wereld;

De wederoprichting van het vrije, democratische Tsjechoslowakije is een vaststaand feit. Het lijdt geen twijfel, dat deze kleine staat in Midden-Europa, werd de democratische gedachte woordelijk verwezenlijkt heeft, in dezelfde zin krachtig zal voortgaan tenteinde de ware democratie in het naoorlogse Europa weder te doen herleven.

Alle mensen, wier ideaal het zij te strijden en te ijveren voor Gelijkheid van Recht, Gelijkheid en Vrijheid van Gedachte en Geloof, worden hierbij uitgenodigd, de actie, die door het Tsjechoslowaakse Comité gevoerd wordt, met vereende krachten en daden te steunen tot verwezenlijking van een menswaardig bestaan ...... van een betere wereld.

* * *

Men deelt ons mede, dat het collecteren van gelden ten bate van het Tsjechoslowaakse Rode Kruis goed gaat! Wegenen, die vrijwillig nog wat willen bijdragen, kunnen zich wenden tot den Heer A. Lieder (Bata schoenenzaak) of den Heer Richard C. Henriquez (kantoor S. E. L. Maduro & Sons).

TAILLEUR & BALINK HIER.

Gisteren zijn hier, voor een bezoek van drie weken, aangekomen de heren Alexander Tailleur, Directeur en Albert Balink, Hoofdredacteur van het blad „The Knickerbocker Weekly" te New York.

ALLERLAATSTE NIEUWS.

— **Het 8e leger** heeft Busso bezet, een bergdorpje op 720 meter boven de zeespiegel dat uitzicht biedt op Barranello. Ook is Oratino genomen.

— **Het Geallieerd communiqué** van Caïro meldt luchtaanvallen op de vliegvelden Maritza (Rhodes) en Antimachia (Coo). Ook werden de havenwerken van de eilanden Melos, Syros en Coo gebombardeerd. Bij daglicht werden gisteren 2 e-boten en een zeilschip nabij Coo aangevallen. Zij werden ernstig beschadigd. Een voorraad-depot op het eiland werd in brand gezet. Een Geallieerd vliegtuig wordt vermist.

— **Het Rode leger** kwam tot binnen 55 kilometer van Krivoi Rog, het grote centrum van de ijzer-industrie in de Oekraïne. De strijd is bloedig en de Russen moeten de grootste concentraties van geschut, tanks en voetvolk gebruiken om vooruit te komen.

— **Transocean** beweert, dat krachtige formaties van Britse bommenwerpers, die gebieden in Duitsland tussen de rivieren Elbe en Oder wilden aanvallen, door de Duitse defensie uiteengeslagen werden zodat zij geen geconcentreerde aanval konden doen. De nazies beweerden, dat ten minste 10 of 12 bommenwerpers werden neergeschoten.

— **De Duitsers** deden in de afgelopen nacht een aanval op Londen. In volle vaart en op geringe hoogte trokken enkele toestellen uit verschillende richtingen over de Engelse hoofdstad. Hier en daar werd wat schade aangericht. Er vielen verschillende slachtoffers.

— **Het Duitse communiqué** deelt mede, dat in de afgelopen nacht een krachtige aanval gedaan is op het havendistrict van de stad Hull. Verspreid liggende doelen in Londen en aan de Zuidengelse kust werden ook aangevallen.

— **14 Noordamerikaanse** en ongeveer 5000 Britse, Canadese en Australische gewonde krijgsgevangenen, vertrokken uit Gothebrug (Zweden) op weg naar huis na internering in Duitsland. Zij zijn ingeruild voor Duitse invaliden.

— **Het Japanse schip** „Teia Maru" vertrok uit Mormugao naar Japan met de Japanse onderdanen, die zijn ingeruild voor onderdanen van de Amerikaanse landen. De „Gripsholm" zal waarschijnlijk later in de week met deze mensen vertrekken.

— **Admiraal Antonio Legnani**, Mussolini's vlootvoogd, werd gedood in een auto-ongeval op de weg tussen Vicenza en Verona. Mussolini gaf opdracht tot een staatsbegrafenis.

— **Manoel do Nascimento Vargas**, vader van den Braziliaansen President, overleed op 98-jarige leeftijd in het Guanabara Paleis.

Openbare Bekendmaking.

De Algemeen Militaire Commandant te Curaçao;

Gelet op artikel 1, eerste lid, aanhef met littera f sub 4, in verband met artikel 3, eerste lid, van het bij Landsverordening van den 13den Mei (P.B. 1941 no. 50) bekrachtigde Besluit van den 26sten September 1939, houdende eenige bepalingen betreffende de bescherming van de bevolking tegen luchtaanvallen (P.B. 1939 no. 97) en de beschikking van den 20sten December 1941, no. 7185, ter uitvoering van lid 2 van artikel 1 van vorengenoemd Besluit (P.B. 1941 no. 165), alsmede de Openbare Bekendmakingen van 11 Juli 1940, 16 December 1941, 10 Maart 1942, 6 Mei 1942, 10 Augustus 1942, 1 October 1942, 31 Augustus 1943, 16 September 1943 en 23 September 1943.

Maakt bekend

dat met ingang 20 October 1943: het gestelde onder D. van Openbare Bekendmakingen van 16 December 1941 en 1 October '42 van kracht zal zijn en tot nader order zal blijven gehandhaafd.

Willemstad, 20 October 1943.

De Algemeen Militair Commandant,

De Schout bij Nacht,

C. J. Baron van Asbeck.

Eenige en Algemeene Bekendmaking.

Wij maken onze stroomverbruikers er op attent, dat de stroomkwitanties over de maand SEPTEMBER zonder uitzondering voor of op 24 OCTOBER betaald moeten worden.

Alle na dezen datum niet betaalde Kwitanties zullen door ons worden geïncaseerd, verhoogd met EEN GULDEN incaso-kosten.

Wij verzoeken onze verbruikers tijdig hun kwitanties te voldoen, ten einde ons niet te genoodzaken tot afsluiting over te gaan.

ELECTRICITEITSBEDRIJF CURAÇAO.

Het conflict der Surinaamse Staten.

Wij lezen in „Suriname".

Na onze uiteenzetting in onze vorige editie van Maandag jl. zien wij ons verplicht, na het verschijnen van De Surinamer van Dinsdag jl. nogmaals op deze zaak terug te komen.

Op twee punten wensen wij de aandacht te vestigen:

1 de ongerustheid die er bestaat dat door de houding van de Staten, althans van die der gekozen leden de landsbelangen geschaad worden.

2 dat door zich te wenden tot de Kroon zij het conflict hebben verplaatst van Staten contra Bestuur naar Staten versus Minister.

Geen der beide standpunten is echter vol te houden wanneer men den feiten recht doet wedervaren.

Wij zullen thans nagaan hoe het voor wat punt één betreft staat met de feitelijke toestand.

De medezeggenschap der Staten is de laatste jaren nihil geweest. Reeds bij de invoering van de nieuwe staatsregeling werd hieraan getornd. Waar dit college bij de vroegere regeling de eindbeslissing had over b.v. belastingaangelegenheden werd dit recht illusoir gemaakt door de conflictenregeling. De Staten kregen dus een trap naar achteren.

Door de wijze waarop de Landvoogd van de bevoegdheid bij art. 31 gebruik maakt, bestuurt practisch gesproken, de Gouverneur over het algemeen vrijwel met uitschakeling van de Staten. Dit blad legde reeds eerder vast de werkloosheid van het wetgevend college.

Zelfs moest de eerste gedelegeerde toen door Mr. de Miranda gewezen was op de moeilijkheden die na de oorlog zouden ontstaan door die bepaalde regelingen niet bij verordening tot stand waren gekomen (doch enkel bij maatregel van den Gouverneur) toegeven dat dit inderdaad het geval was.

De maatregelen bij besluit genomen in verband met geslachtsziekten zonder de Staten met een woord hiervan in kennis te stellen trots het feit dat een desbetreffend ontwerp in behandeling was, is een bewijs te meer van het voorgaande.

Verschillende feiten staan ons ten dienste doch wij menen dat de gereleveerde voldoende zijn om weer te geven de verhouding tussen Bestuur en Staten waardoor de laatsten zo goed als tot werkloosheid gedoemd waren.

Terwijl Curaçao zoveel mogelijk de bemoeienis van de Staten bij het tot stand brengen van maatregelen inriep, geschiedde hier juist het tegenovergestelde nl. zij werden zo weinig mogelijk hierin gekend.

Klachten, critiek, protesten van de zijde van de Staten en daarbuiten vermochten niet de minste wijziging te brengen in de opvatting des Bestuurs.

Met dit alles voor ogen vragen wij ons af, hoe zij door hun houding van nu, nl. niet deel te nemen aan de wetgevende arbeid, schade aan het land kunnen brengen.

Van deze grieven van de Staten was Londen wel op de hoogte. Want wij herhalen, dat het weigeren van het geven van verdere inlichtingen in het geval Bos Verschuur slechts een onderdeel was van het complex grieven der Staten.

Wij komen thans aan het tweede punt. Van een conflict tussen de Staten en de Minister hoeft er en is er geen sprake. De zuivere toestand zoals wij deze inzien is deze. De Staten treden af, omdat samenwerking met de Gouverneur tenslotte onmogelijk bleek. Zij gaven hiervan kennis aan de Minister. Natuurlijk vermeldden zij de reden waarom zij dit besluit namen.

Van hun zijde verwachtten zij, terecht, dat de Minister gealarmeerd zijnde, mede in verband met de nota aan hem, zou doen onderzoeken wat vooral in deze tijd de aanleiding tot een dergelijk conflict kon zijn, voor zover hij dit uit de nota nog niet te weten was gekomen. De Staten werden echter in hun verwachting teleurgesteld, want de minister beperkte zich tot het ene geval eerstens en zond bovendien zijn antwoord eerst na weken. De Sta-

Wordt vervolgd.

ten hadden in deze geen gelegenheid de Minister in biezonderheden hun standpunt toe te lichten, als hoedanig de sobere toelichting in de kennisgeving en de betrekkelijke handelingen zeker niet beschouwd kunnen worden. Het Bestuur daarentegen had gelegenheid om tegenover de sobere toelichtingen van de Staten den Minister volkomen in te lichten. Dit nu mocht niet zo zijn. De Minister had gelijke kansen moeten geven en dit kon alleen wanneer een onpartijdig onderzoek had plaats gehad.

Waar de Staten geen vrede konden hebben met de wijze waarop de Minister deze zo belangrijke zaak afhandelde, wendden zij noodgedwongen zich tot de Kroon. Dit laatste nu schept toch geen conflict met den Minister. Men schept toch geen conflict als men in hoger beroep gaat van een beslissing van een lageren rechter,

Wat voor kwaad steekt in de procedure door de Staten gevolgd?

Enkelen hadden gaarne gezien dat de Staten in eerste instantie zich tot de Kroon gewend hadden, dus voordat zij aftraden. Dit achten wij verwerpelijk, omdat hieruit dan inderdaad een conflict tussen Kroon en Staten zou ontstaan, indien de Kroon zich op eenzelfde standpunt als de minister gesteld had, want dan zou het besluit van de Staten om heen te gaan een protest betekenen indien men de volgorde zoals deze enkelen het willen, zou kiezen.

Wij blijven dan ook de voorkeur geven aan de bewandelde weg en zover wij de stemming hebben kunnen peilen, zeer velen met ons.

Dit alles voor wat betreft een nadere toelichting op onze beschouwing van Maandag jl. en tegelijkertijd een weerlegging van de zienswijze der enkelen.

En thans enige opmerkingen naar aanleiding van het artikel in De Surinamer.

Dit blad gaf en geeft ook thans toe dat de overweldigende meerderheid waarmede de afgetreden leden werden herkozen een duidelijke uitspraak is van de volksmening.

Het merkt daarbij op dat de Staten in het gelijk stellen door den Minister zou betekenen heengaan van den Gouverneur. Daarom — dit verklaart het thans te hebben verwacht — heeft de regering zich dan ook achter den Gouverneur geplaatst. Wanneer de Minister zich inderdaad op een dergelijk standpunt plaatst dan zou elke actie ook uitgaande van de volksvertegenwoordiging nutte- en doelloos zijn. Wij kunnen dan ook niet aannemen dat op een beslissing van den Minister invloed werd geoefend door een dergelijke overweging. Zoals wij hierover deden uitkomen moet hier gedacht worden aan een niet juiste visie in deze zaak,

Bij de beoordeling van deze actie zien enkelen voorbij dat deze niet absoluut tot gevolg behoeft te hebben het heengaan van den Gouverneur. Bemiddeling van regeringswege blijft naar onze mening mogelijk. Maar ook al zou het tot gevolg hebben het heengaan van den Gouverneur dan zou dit geen unicum zijn. De redactie raadplege de Surinaamse geschiedenis.

Wij kunnen evenmin inzien dat vervanging van Gouverneurs niet zou kunnen betekenen verandering van standpunt. Volgens de staatsregeling is het de Gouverneur die het land bestuurt met inachtneming van de voorschriften van deze regeling en de bevelen des Konings. Zoals wij eerder schreven dient de houding van de Kroon in deze te worden afgewacht. Hetgeen de heren in het adres aantekenden, onderschrijven wij ten volle; de bevolking acht hare belangen volkomen veilig in handen van de Kroon.

INGEZONDEN

Buiten verantwoordelijkheid der Redactie).

Bijgaand stuk behelst een zaak, die een klein volk betreft op Aruba, dat door de vergiftige rook van de Maatschappij benadeeld is geworden en verder zoals uit het stuk spreekt,

Het is m.i. dus een zaak het algemeen belang betreffende en welke uiteraard heel belangrijk in het maatschappelijk verkeer,

Op grond hiervan wens ik graag, dat het in uw belangrijk blad een plaats krijgt, waarvoor ik u beleefd verzoek ook namens al de belanghebbenden, die u daarvoor dankbaar zullen zijn,

C. A. Eman.

Geachte heer Redacteur,

In de bekende rookzaken, die bij onze Rechts-Colleges als een der langste proceduren gekenmerkt staat, is eindelijk ook door het Hof van Justitie vonnis gewezen, waarbij de Lago Oil veroordeeld is aan de betrokkenen te vergoeden de respectievelijke toegebrachte schaden aan hun huizen door het verspreiden van rook, damp en stank uit haar acid Plant.

Het Hof overwegende, dat bedoelde depreciatie dezer eigendommen door hem niet is vast te stellen zonder voorlichting van deskundigen heeft bevolen, dat drie deskundigen een schriftelijk verslag zullen uitbrengen.

Wij zijn volkomen overtuigd van de eerlijkheid, onpartijdigheid en bekwaamheid der Commissie t.a.v. de personen die haar samenstellen, zodat wij er zeker van zijn, dat de Commissie voor het vormen van haar oordeel er belang instelt zoveel mogelijk de feitelijke omstandigheden betreffende de aangelegenheid te vernemen.

Met het oog hierop zullen wij U dankbaar zijn, Mijnheer de Redacteur, indien U ons in de gelegenheid wilt stellen in Uw geacht Blad in verband met door het Hof in zijn vonnis aangegeven uitgangspunten voor onderzoek der Commissie op de volgende feiten te wijzen.

Teruggang van conjunctuur kan bezwaarlijk aangenomen worden als oorzaak van de depreciatie, omdat pas in 1934 zakte iets naar beneden de toen heersende boomtijd, terwijl de schade reeds diep geleden werd en wel in vollebloeitijdperk van de plaats.

Over deze schade werd in het openbaar geklaagd en commentaar gehouden met dat gevolg, dat een proces tegen de Maatschappij aanhangig gemaakt werd.

Trek naar een beter buurt was wel duidelijk de hoofdoorzaak geweest van de depreciatie, immers de stank van de acid Plant was zo verstikkend en vuil, dat de mensen erdoor verdreven werden naar een ander buurt.

In de eerste plaats werd de Maatschappij zelf in gedrang gebracht door de rookstank van haar acid Plant en was gedwongen een ander poort te openen tot toegang voor haar personeel dat het als een marteling aanvoelde door die verstikkende rook te moeten passeren.

De beëdigde getuige John G. Eman, directeur van de Aruba Bank verklaarde, dat hij persoonlijk ondervonden had dat de rook in dergelijke massa neersloeg, dat hij als bestuurder van zijn motorrijtuig bijna niets kon zien en bijna ertoe overgegaan was de lichten van zijn auto aan te steken.

Ook kwam hij eens bij de familie Booi, toen hun kind een aanval kreeg tengevolge van de zware rook en naar den dokter gebracht moest worden.

Mijnheer de Redacteur, zo zijn er meerdere gevallen die aangehaald kunnen worden en waaruit blijkt, dat de mensen voor de rook moesten vluchten net als muskieten voor de „Flit".

De door het Gouvernement nieuw aangelegde asphaltweg, voor wat betreft dat gedeelte op zich zelf, dat in St. Nicolaas loopt, ware niet geweest voor het biezonder voordeel dat in de lucht aan deze nieuwe weg geen vergiftige stank kleefde, zou anders niet in het geringst kunnen concurreren met de originele weg, die dichter bij de nieuwe poort ligt en een veel voordeliger ligging heeft in velerlei opzichten.

De mensen zouden daarom dus hunne zetels niet verplaatst hebben, wat met hoge kosten gepaard ging, maar het blijven op een plaats waar men niet vrij kon ademen en waar eten en andere goederen bedorven, was practisch onmogelijk.

Tot toelichting en wettiging van dit argument verwijzen wij naar het feit, dat de meeste plaatsen in de omgeving van de asphaltweg bijna even druk zijn als deze zelf, behalve de bedoelde rookzone, die in een geabandonneerd toestand verkeert.

Mijnheer de Redacteur. De regenval op Aruba is heel wispelturig, w.o. het eigenaardig verschijnsel, dat wijl er op een plekje de regen valt, het andere geen druppel krijgt doch dit is heel verklaarbaar, aldus is o.i. net zo goed te bepalen de reden waarom op alle plaatsen in de St. Nicolaasstad het conjunctuur leven te aanschouwen is behalve op dat plekje beneden de acid Plant.

Mijnheer de Redacteur, wanneer iemand veel pech heeft wordt onder het volk gezegd: „E mester wordu humá", maar misschien is dit plekje te veel „humá", immers al te veel is ongezond.

De vergiftige rook joeg zoals reeds gezegd in de eerste plaats de Lago zelf en vervolgens het Gouvernement van deze plaats weg, welke laatste de straat in deze buurt bij het asphalteren van vele straten in St Nicolaas overgeslagen heeft.

Tevens werd door het Bestuur niet gezorgd voor licht, water, straatreiniging en andere dienstverleningen, aldus werd er in het geheel geen aandacht geschonken aan dit deel van de St. Nicolaasstad.

Deze houding van het Bestuur is echter heel terecht, want deze plaats, die onbruikbaar gemaakt is door de acid Plant voor mensenverblijf tevens voor alle dingen die niet tegen de acidlucht kunnen, wordt niet verondersteld dat mensen daarop kunnen blijven wonen.

Mijnheer de Redacteur. Men kan wel spreken van de strekking en mate der verschillende gevolgen van de depreciatie der plaats, doch wat de oorzaak betreft, is zoals hierboven breedvoerig uiteengezet de enige geweest het verspreiden van stank, rook en damp door de acid Plant.

Het mag niet in de bedoeling liggen misbruik te maken van de gelegenheid door te trachten zich te verrijken ten koste van de Maatschappij door vordering van een schadevergoeding, die overdreven is.

De gevorderde vergoeding bedragende ongeveer een millioen gulden behelst 48 hoofden met hunne eigendommen, die zowel materieel schade als winstderving geleden hebben, echter dit bedrag kan verminderd worden.

Eveneens is het ook een grove onbillijkheid de belangen van derden te offeren aan dat van de Maatschappij door hen de last te laten dragen van de acid Plant, die tot overvloedig voordeel van de Maatschappij opgericht was.

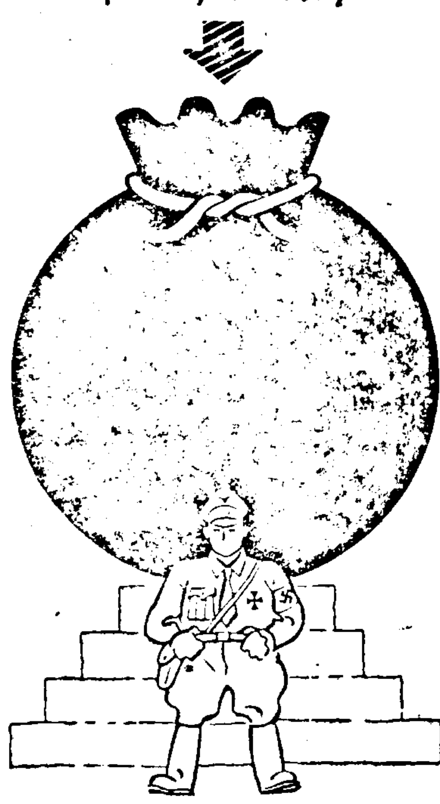
Niet alle oliemaatschappijen zijn bevoordeeld met een acid Plant waarvan genoeg zou zijn een druppel van de opbrengst om al de betrokken mensen in de rookzaak, de zwarte schapen van de Lago Oil Co., want anders bestaat deze Maatschappij op Aruba tot voordeel van allen, te vergoeden voor de verdragen last.

Mijnheer de Redacteur. Wij nemen ons voor zodra de Commissie haar werkzaamheden aanvangt haar over te leggen de bescheidenen betreffende de prijzen, die voor huizen betaald werden op het terrein voor de in werkingstelling van de Plant, aangezien de Commissie ingevolge de opdracht van het Hof bij haar rapport met de waarde der eigendommen ter plaatse voor de in werkingstelling van de acid Plant rekening moet houden.

Hoogachtend,
De belanghebbenden in de
rookzaken,

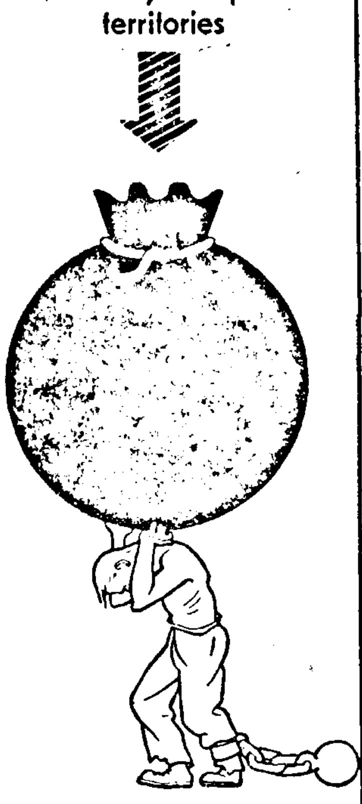
GERMANY'S WAR EXPENDITURE
RM 80,000,000,000 1942-43

Proportion of total cost paid by Germany

R M 53,000,000,000

Proportion of total cost borne by occupied territories

R M 27,000,000,000

This is how Germany's victims are made to pay

1 Occupation charges = R M 13,000,000,000

2 Rate of annual increase of Germany's debts to occupied and satellite countries R M 7,000,000,000

3 'Loans' to the German government by the populations of occupied and satellite countries R M 7,000,000,000